

KANSALLINEN JULKISTEN HANKINTOJEN STRATEGIA 2020

LIITE 1 TOIMEENPANON KUVAUS

STRATEGIAN ENSIVAIHEEN TOIMEENPANON KUVAUS

Yhteisen strategian myötä julkisia hankintoja kehitetään entistä tiiviimmässä yhteistyössä ja yhdessä suunniteltujen toimenpiteiden avulla. Ehdotuksia konkreettisiksi toimenpiteiksi on kertynyt lukuisia valmistelun aikana. Toimenpideohjelman puitteissa on jo käynnistetty toimenpiteitä, joilla tuetaan strategian tavoitteiden toteutumista. Tässä asiakirjassa kuvataan strategian ensivaiheen toimeenpanotoimet. Työn jatkuessa myös muita valmistelun yhteydessä esitettyjä toimenpide-ehdotuksia tullaan priorisoimaan ja vaiheistamaan tuleville vuosille. Ensivaiheen toimenpiteisiin on tarkoitus ryhtyä mahdollisimman pian.

Toimeenpanon kuvauksen mukaisia toimia jatkojalostetaan tarkemmaksi toimeenpanosuunnitelmaksi Hankinta-Suomi-ohjelmassa yhteistyössä perustettavissa teemaryhmissä. Teemaryhmiin kutsutaan avoimesti mukaan asiantuntijoita kaikista hankintojen sidosryhmistä kuten hankintayksiköistä, tarjoajista ja asiantuntijaorganisaatioista. Teemaryhmät vas-

taavat osaltaan strategian toimeenpanosta ja niiden vastuulla on käynnistää tarvittavia toimia ja laatia tarkennetut työsuunnitelmat. Strategian lausunтовaiheessa saadut konkreettiset palautteet huomioidaan teemaryhmien työssä. Ensivaiheessa perustettavia teemaryhmiä ovat Strateginen johtaminen, Hankintataitojen kehittäminen, Tiedolla johtaminen, Toimivat hankinnat, Innovatiiviset hankinnat ja Sosiaalinen kestävyys.

Toimeenpanon kuvaus on laadittu taulukkomuotoon. Siinä on kuvattu kunkin toimenpiteen osalta lyhyesti sen sisältö, alustava vastuutaho ja aikatauluarvio. Toimenpiteet tarkentuvat työsuunnitelmiksi teemaryhmien työssä ja muun jatkosuunnittelun aikana. Osa toimenpiteistä edistää useampaa strategista tahtotilaa ja myös tämä on merkitty taulukkoon. Taulukossa on ensin lueteltu toimenpiteet, jotka ovat jo käynnissä, käynnistyvät 2020 toisella puoliskolla tai vuoden 2021 alkupuoliskolla.

Ensivaiheen toimenpiteet

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Tuotetaan kansallisesti tietoa hankintojen strategisesta merkityksestä ja hankintojen johtamisesta.	Tuotetaan kansallisesti tietoa hankintojen strategisesta merkityksestä ja levitetään siihen liittyviä hyviä käytäntöjä sekä tietoa siitä, miksi strategiset linjaukset/ hankintastrategia tulisi olla olemassa. Tuetaan organisaatioita siten, että ne voivat tuottaa organisaation sisällä tietoa omista hankinnoistaan ja niiden strategisesta merkityksestä sekä pohtia strategista hankintayhteistyötä. Olennaista on saada organisaation johto ymmärtämään hankintojen potentiaali. Muutosta tukevat muun muassa KEINO-akatemia ja alueelliset muutosagentit (edellyttää päätöstä KEINO-osaamiskeskusten jatkorahoituksesta 5/2021 eteenpäin).	Strategisen johtamisen teemaryhmä KEINO-osaamiskeskus (KEINO)	10/2020–12/2023	Strateginen johtaminen
Koulutetaan ja ohjeistetaan hankintayksiköitä huoltovarmuuden huomioimisessa. Varmistetaan julkisilla hankinnoilla Suomen kokonaishuoltovarmuuden kannalta kriittinen kapasiteetti poikkeusoloja varten.	Saatetaan yhteen olennaiset toimijat kansallisen huoltovarmuuden varmistamiseksi ja suunnittelemiseksi. Varmistetaan julkisilla hankinnoilla Suomen kokonaishuoltovarmuuden kannalta kriittinen kapasiteetti poikkeusoloja varten. Tässä työssä hyödynnetään pandemian kokemukset tulevia kriisejä ajatellen.	Strategisen johtamisen teemaryhmä Hansel Kuntaliitto Huoltovarmuuskeskus	11/2020 →	Strateginen johtaminen
Kehitetään strategian toteutumisen seurannan työkalu.	Suunnitellaan strategian toteutumisen seurannan työkalu, joka tukee hankintojen strategista johtamista. Tällä hetkellä suunnittelun kohteena on Hankintaluotsi-palvelu.	Hansel	11/2020	Strateginen johtaminen

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Perustetaan "Big Buyers"-ryhmä.	<p>Perustetaan Suomeen kansallinen "Big Buyers"-ryhmä, joka koostuu niistä hankkijoista, jotka Suomessa käyttävät merkittävää hankintavolyymia. Ryhmässä edistetään keskeisiä strategisen johtamisen toimenpiteitä. Suurten toimijoiden kautta on mahdollista levittää hyviä käytäntöjä myös muihin alueen hankintayksiköihin. Yhtenä konkreettisena teemana työskentelyssä olisi markkinavaikuttavuus sekä kategoriamallien tunnistaminen. Yhteistyön avulla voidaan ottaa käyttöön julkishallinnon eri organisaatioille niille sopivat kategorisointimallit. Yhteistyön tarkoituksena ei ole tehdä hankintoja suurempina volyymeinä, vaan keskittyä hankintatoimen strategisuuteen.</p> <p>Kutsutaan mukaan ainakin yhteishankintayksiköt, sairaanhoitopiirit, suurimmat kaupungit, valtion virastot, liikelaitokset ja hankintalain soveltamisalan piirissä olevat julkisomisteiset osakeyhtiöt sekä mahdollisesti asiantuntijaorganisaatioita ja elinkeinoelämän edustajia.</p>	Strategisen johtamisen teemaryhmä	3/2021->	Strateginen johtaminen
Laaditaan arviointityökalulla hankintayksiköille valtakunnallinen osaamiskartoitus hankintaosaamisesta.	<p>Laaditaan ja toteutetaan sähköinen arviointityökalu perustuen EU:n komission kanssa yhteistyössä laadittuun arviointikehikkoon tai mahdollisesti kehitetään jotain muuta jo olemassa olevaa sähköistä työkalua.</p> <p>Tämä työkalu otetaan jatkuvaan käyttöön valtakunnallisesti hankintaosaamisen kartoittamiseksi. Työkalun avulla tunnistetaan osaamisen kehittämisen kohteet ja edistetään ammattimaista hankintatoimea. Näin hankintayksiköillä on mahdollisuus selvittää omia vahvuuksiaan ja kehittämistarpeitaan, mutta työkalu tuottaa tietoa myös kansalliselle tasolle ohjaamaan kansallisen tason toimenpiteitä.</p>	Hankintataitojen kehittämisen teemaryhmä	Käynnissä	Hankintataidot

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
<p>Selvitetään julkisten hankintojen tuki- ja neuvontatoiminnan tarkoituksenmukaiset rakenteet.</p>	<p>Valtiovarainministeriö teettää selvityksen eri toimijoiden roolista hankintastrategian tavoitteiden saavuttamisen sekä tuottavuuden ja digitalisaation edistämisen näkökulmasta. Tällä hetkellä useat eri tahot (muun muassa Hansel, Valtio-konttori, Valtioneuvoston kanslia, Julkisten hankintojen neuvontayksikkö, Suomen Yrittäjät, KEINO, HAUS kehittä-miskeskus, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry) antavat neuvontaa ja tukea julkisten hankintojen kehittämiseksi. Toimijakenttä on nykytilanteessa hajanainen ja kokonaisku-va toimivuudesta ja mahdollisista aukoista puuttuu.</p> <p>Tarkoitus on arvioida nykyisen neuvonnan ja tuen riittävyys sekä hankintayksiköiden että tarjoajien näkökulmasta. Ana-lysoidaan mahdolliset aukot ja tarvittavat kehitysratkaisut. Arvioinnissa huomioidaan valmisteilla olevan kansallisen julkisten hankintojen strategian tehokkaan toimeenpanon ja pysyvien tulosten saavuttamisen edellytykset.</p>	<p>Valtiovarainministeriö (VM)</p> <p>Työ- ja elinkeino-ministeriö (TEM)</p>	<p>Selvityksen toteutus syksy 2020</p>	<p>Hankintataidot</p>
<p>Laaditaan selvitys julkisten hankintojen koulutuksesta.</p>	<p>Laaditaan selvitys, mistä koulutuksista ja tutkinto-ohjel-mista todennäköisesti päädytään julkisten hankintojen tehtäviin. Selvityksessä huomioidaan myös ruotsinkielinen koulutus ja tutkinto-ohjelmat.</p> <p>Selvitetään myös, missä oppilaitoksissa on julkisten hankin-tojen pää- tai sivuainevaihtoehto tai missä koko tutkinto on suunnattu julkisiin hankintoihin.</p> <p>Lisäksi varmistetaan ja lisätään julkisia hankintoja käsitte-levä jakso koulutukseen ja tutkinto-ohjelmiin, joista toden-näköisesti päädytään julkisten hankintojen tehtäviin osana tehtävän kuvaa tai päätoimisesti. On tärkeää, että koulu-tusjaksot eivät käsittele pelkästään hankintalainsäädäntöä, vaan myös laajemmin hankinnoissa käytännössä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä tarjoajanäkökulmaa. Varmistetaan osaajien saatavuus tarjoamalla riittävästi koulutusta hankin-toihin keskittyvien tutkinto-ohjelmien lisäksi myös esimer-kiksi täydennyskoulutuksina sekä hankintojen kurssitarjon-tana.</p>	<p>Hankintataitojen kehittämisen teemaryhmä</p>	<p>10/2020-></p>	<p>Hankintataidot</p>

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Toteutetaan tutkimus-hanke julkisten hankintojen datasta (VN TEAS tutkimus).	<p>Hankkeessa analysoidaan julkisten hankintojen kokonaisvo-lyymi ja luodaan yleisesti hyväksytty, tarkkaan määritelty ja säännöllisesti toistettava menetelmä vuotuisen kokonaisvo-lyymin laskemiseksi. Hankkeessa pureudutaan datan hyö-dyntämiseen hankintojen suunnittelun ja päätöksenteon tueksi. Lisäksi hankkeessa kartoitetaan julkisiin hankintoihin liittyvät tietolähteet ja kehitetään tietolähteiden hyödyn-tämiseen, erityisesti big dataan liittyviä uusia menetelmiä hankintojen johtamisen tueksi.</p> <p>Hanke tarjoaa uusia ratkaisuja julkisen sektorin hankintojen analysointiin ja ohjaamiseen kansantalouden ja hankintayk-siköiden oman toiminnan kehittämisen näkökulmista.</p>	<p>VM</p> <p>Teknologian tutkimus-keskus VTT Oy alihank-kijoinaan Pellervon taloustutkimus PTT ry, Owl Group Oy sekä PTCservices Oy</p>	Käynnissä, valmistuu 6/2021	Tiedolla johtaminen ja vaikuttavuus
Julkaistaan ostolasku-data sekä kehitetään Tutkihankintoja.fi-verkkosivustoa.	<p>Julkaistaan kunta- ja valtiosektorin hankintayksiköiden ostolaskutiedot avoimena datana (pois lukien turvalli-suusviranomaisten tiedot), jotta tunnistetaan kansallisesti strategisesti merkittävät hankinnat ja niiden volyyymi sekä mahdollistetaan perusta hankintojen data-analyysipal-velujen kehittymiselle. Ostolaskujen julkistaminen lisää verovarojen läpinäkyvää käyttöä ja edistää avoimuutta sekä tuo näkyviin pienhankinnat ja mahdolliset suora-hankinnat. Käynnistetään lähdejärjestelmien kartoittaminen ja rajapin-taratkaisun valmistelu.</p> <p>Nykyiselle Tutkihankintoja-sivustolle tehdään infraudistus, jotta saadaan kuntakentän ostolaskudata palveluun mu-kaan. Tutkihankintoja-sivusto on selainpohjainen palvelu, jonka kautta yksityiset ihmiset voivat selailta julkisen sekto-rin hankintoihin liittyviä tietoja.</p>	<p>Valtiokonttori</p> <p>Hansel</p>	Käynnissä	Tiedolla johtaminen ja vaikuttavuus

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Varmistetaan HILMA-järjestelmän jatkuva kehittäminen.	<p>HILMAa kehitetään jatkuvasti tarpeiden ja kansallisen hankintastrategian tavoitteiden mukaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sähköisen HILMA-järjestelmän kehittäminen kilpailutusjärjestelmäksi - Julkisista hankinnoista tarjolla olevan tiedon kokoaminen yhteen paikkaan siten, että ne ovat helposti löydettävissä. - HILMAN yhteyteen rakennettava kansallinen digitaalinen palvelu hankintayksikön kaikkien hankintojen suunnitteluun. Hankintasuunnitelmat julkaistaan, mikä edistää avoimuutta ja tasapuolisuutta. Markkinat pystyvät ennakkoimaan hankintayksiköiden tulevia tarpeita, mikä edistää laadukkaita tarjouksia ja tarjoajien kyvykkyyttä vastata hankintayksiköiden tarpeisiin. - HILMAN kehittäminen niin, että hankintayksiköt voivat tehdä tarjouspyyntöjä ja vastaanottaa tarjouksia sähköisinä dokumentteina. - Komission eForms -uudistuksen täytäntöönpano - HILMAN yhteyteen rakennettava yhteinen eurooppalainen ESDP-hankinta-asiakirja. ESDP-hankinta-asiakirja on hankintayksikön esitäyttämä vakiomuotoinen lomake, jolla tarjoajat vakuuttavat hankintayksikölle poissulkemisperusteiden olevan osaltaan kunnossa ja että tarjoaja täyttää hankintayksikön asettamat vaatimukset tarjoajan soveltuvuudelle. - Viranomaistietojen tarkastaminen. Tulevaisuudessa hankintayksiköt voivat tarkastaa tarjoajien antamien tietojen oikeellisuuden yhdestä paikasta. HILMAan rakennettava viranomaistietokannoista kerättävä aineisto on kaikkien hankintayksiköiden saatavilla, riippumatta siitä, missä sähköisessä kilpailutusjärjestelmässä tarjouspyyntö on tehty. <p>Lisäksi kiinnitetään huomiota ominaisuuksien tunnetuksi tekemiseen.</p>	<p>VM</p> <p>TEM</p> <p>Hansel</p> <p>Julkisten hankintojen neuvontayksikkö (JHNY)</p>	<p>Käynnissä</p>	<p>Tiedolla johtaminen ja vaikuttavuus</p> <p>Hankintataidot</p> <p>Strateginen johtaminen</p> <p>Toimivat hankinnat</p> <p>Taloudellinen kestävyys</p>

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Kasvatetaan ymmärrystä vaikuttavuusperusteisesta hankinnasta ja ohjauksesta.	Kansallisella tasolla annetaan asiantuntijatukea vaikutusten hankinnan suunnitteluun ja toteutukseen mukaan lukien mittaaminen. Edistetään tulosperusteisen rahoitussopimuksen (SIB) tai vastaavan mallin hyödyntämistä vaikutusten hankinnassa.	TEM Vaikuttavuusinvestoimisen osaamiskeskus KEINO	Käynnissä	Tiedolla johtaminen ja vaikuttavuus Sosiaalinen kestävyys
Suunnitellaan kokonaisarkkitehtuuri, jossa tunnistetaan hankintoja koskevat tiedot ja koordinoitaan niiden analyysia.	Suunnitellaan valtakunnallisesti kokonaisarkkitehtuuri, jossa tunnistetaan hankintoja koskevat tiedot ja koordinoitaan niiden analyysia. Tässä yhteydessä pyritään standardoimaan julkisten hankintojen taloustiedot. Selvitetään tietoaineistojen yhtenäistämisen tarve siten, että se tarjoaa edellytyksiä rakentaa tietokantoja, joihin tietoja voidaan kerätä eri lähteistä sekä vertailla aineistoja reunaehdot silmällä pitäen (muun muassa liikesalaisuudet, vaikutukset kilpailuun ja kartellien syntymiseen). HILMAa ja muita valtakunnallisia järjestelmiä kehitetään siten, että kerättäviä tietoja hyödynnetään mahdollisimman kattavasti ja laajasti. Järjestelmien tallentamaa dataa yhdistetään ja analysoidaan (data-analyysipalvelut) julkisten hankintojen kehittämiseksi.	Tiedolla johtamisen teemaryhmä Valtiokonttori Kuntaliitto	10/2020 ->	Tiedolla johtaminen ja vaikuttavuus
Laaditaan selvitys julkisia hankintoja koskevien valitusten pitkiä käsittelyajoista.	VM asettaa selvityshenkilön, joka selvittää markkinaoikeuden hankinta-asioiden pitkien käsittelyaikojen juurisyitä ja kehittämiskohteita. Selvitysmies haastattelee sidosryhmiä sekä tarkastelee prosesseja ja mahdollisesti arvioi valitusten määrää lisääviä tekijöitä. Selvityksen pohjalta selvitysmies ehdottaa ratkaisuvaihtoehtoja julkisia hankintoja koskevien valitusten käsittelyaikojen lyhentämiseksi. Toimenpiteellä tavoitellaan sitä, että tunnistetaan valitusten määrään ja käsittelyaikojen lyhentämiseen vaikuttavat tekijät sekä löydetään ratkaisuvaihtoehtoja hankinta-asioiden sujuvoittamiseksi ja oikeusvarmuuden parantamiseksi.	VM	Käynnistyy 11/2020, tulokset 6/2021	Toimivat hankinnat

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Edistetään hankintojen jakamista osiin.	<p>Julkisten hankintojen neuvontayksikkö yhdessä Suomen Yrittäjien kanssa suunnittelee teemaryhmän sparrauksella konkreettisia ohjeita ja malleja siihen, että hankinnat jaetaan tarkoituksenmukaisesti osiin.</p> <p>Jaetaan tietoa hankintojen jakamisen vaikutuksista markkinoihin ja pk-yrityksiin. Lisäksi koostetaan ja jaetaan hyviä käytäntöjä hankintojen jakamiseksi osiin.</p>	<p>Toimivat hankinnat -teemaryhmä</p> <p>Suomen Yrittäjät (SY)</p> <p>JHNY</p> <p>TEM</p>	1/2021->	Toimivat hankinnat
Edistetään asiakastarpeiden huomioimista julkisissa hankinnoissa.	<p>Julkisten hankintojen neuvontayksikkö ja Vaikuttavuusinvestoimisen osaamiskeskus (TEM) yhdessä Suomen Yrittäjien ja SOSTE sosiaali ja terveys ry:n kanssa tuottavat teemaryhmän sparrauksella tietoa hyvistä mallikäytännöistä asiakastarpeiden huomioon ottamiseksi julkisissa hankinnoissa. Jo olemassa olevia hyviä käytäntöjä jaetaan sekä käydään keskustelua uusista mahdollisista tavoista (muun muassa mallisopimuslausekkeet asiakastarpeiden toteutumisesta/ toteutumisen varmistamisesta sopimuskauden aikana).</p> <p>Asiakastarpeen, mukaan lukien kielelliset näkökohdat, huomioon ottaminen on erityisen tärkeää sosiaali- ja terveyspalveluissa.</p>	<p>Toimivat hankinnat -teemaryhmä</p> <p>SY</p> <p>JHNY</p> <p>TEM Vaikuttavuusinvestoimisen osaamiskeskus</p> <p>SOSTE sosiaali ja terveys ry (SOSTE)</p>	1/2021->	<p>Toimivat hankinnat</p> <p>Sosiaalinen kestävyys</p>
Kannustetaan hankintayksiköitä julkaisemaan kynnysarvot alittavat pienhankintansa.	<p>HILMAssa on mahdollista ilmoittaa hankinnoista, jotka alittavat kansalliset kynnysarvot (niin kutsutut pienhankinnat). Kilpailutus voidaan toteuttaa kevyemmällä menettelyllä, kun hankintaan ei sovelleta hankintalakia.</p> <p>Tehdään tunnetuksi erilaisia pienhankintaportaaleja. Kannustetaan HILMAN ja Hankinta-Suomen viestinnässä julkaisemaan avoimesti pienhankintojen hankintailmoituksia. Tämä lisää julkisen hallinnon avoimuutta ja edistää luottamusta sekä lisää kilpailua ja siten tuotteiden ja palvelujen kokonaistaloudellista edullisuutta.</p>	<p>Toimivat hankinnat -teemaryhmä</p> <p>JHNY</p> <p>SY</p> <p>Hansel</p>	11/2020->	Toimivat hankinnat

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Edistetään sitä, että yhteishankinnoissa huomioidaan vastuullisuus, pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuudet osallistua tarjouskilpailuihin sekä hankintayksikköjen prosessikustannukset.	<p>Yhteishankintojen vastuullisuutta edistetään yhteistyössä yhteishankintayksikköiden kanssa sekä Big Buyers –ryhmässä.</p> <p>Hankintayksikköiden tulee voida luottaa siihen, että kaikissa yhteishankinnoissa on huomioitu vastuullisuusnäkökohdat tarkoituksenmukaisella tavalla. Yhteishankinnoissa huomioidaan pienten ja keskisuurten yritysten osallistuminen tarkoituksenmukaisella tavalla.</p>	<p>Omistajaohjaus</p> <p>Toimivat hankinnat teemaryhmä</p> <p>KEINO</p>	3/2021->	<p>Toimivat hankinnat</p> <p>Strateginen johtaminen</p> <p>Sosiaalinen kestävyys</p> <p>Ekologinen kestävyys</p> <p>Taloudellinen kestävyys</p>
Tarjotaan asiantuntijapalvelua innovaationäkökohtien tunnistamiseksi.	<p>Käynnistetään muutamalle keskeiselle kehittäjäryhmälle asiantuntijapalvelu lyhytaikaiseen tarpeeseen. Toimialan hyvin tunteva asiantuntija auttaa hankintayksikköä hankinnan suunnittelu- ja markkinavuoropuheluvaiheessa tunnistamaan innovaationäkökohdat (niin sanottu innovation brokerage -palvelu). Laaditaan selvitys toimintamallin skaalaamisesta niin, että se vastaa ekosysteemisopimus kaupunkien tarvetta.</p> <p>Toimenpide on osa innovatiivisten julkisten hankintojen suunnitelman toteutusta.</p>	<p>TEM</p> <p>Business Finland</p>		<p>Innovaatiot</p> <p>Toimivat hankinnat</p>

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Laaditaan suunnitelma innovatiivisten julkisten hankintojen käytön lisäämiseen, palvelujen kehittämiseen sekä kestävään kasvuun.	<p>TEM on laatinut suunnitelman Julkiset hankinnat yhteiskunnan tärkeiden kehitystavoitteiden toteutuksessa -suunnitelma innovatiivisten julkisten hankintojen käytön lisäämiseen, palvelujen kehittämiseen sekä kestävään kasvuun.</p> <p>Suunnitelmassa on kaksi toimenpidekokonaisuutta, jotka sisältävät useita käynnissä olevia tai käynnistyviä toimenpiteitä kestävien ja innovatiivisten hankintojen edistämiseksi:</p> <p>A) Innovatiivisten julkisten hankintojen edistäminen yhteistyötä, rakenteita ja toimintamalleja kehittämällä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Valtioneuvoston yhteiset tavoitteet ja toimenpiteet (VNP) - KEINOn toiminnan kehittäminen ja vakiinnuttaminen - Kansalliset strategiaproessit välineenä kansallisten kokonaisratkaisujen edistämiseen - Innovatiivisten julkisten hankintojen määrän mittaaminen (5% -10%) - Riskienjakomallit - KEINOn osaaminen osana EU-ohjelmien yhtenäistä neuvontapalvelua <p>B) Hankintojen osaamisen ja johtamisen parantaminen sekä yritysyhteistyön kehittäminen (KEINO-osaamiskeskus)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Innovatiivisten julkisten hankintojen osaaminen ja kyvykkyudet - Yritysyhteistyömallit - Hankintojen vaikuttavuuden mittaaminen - Käytännön kannusteet sekä riskienhallinnan välineet <p>KEINO toimii keskeisenä alustana suunnitelman toimenpiteiden toteutuksessa.</p> <p>Suunnitelman toteutusta seurataan säännöllisesti osana TEM:n hallitusohjelman toimeenpanon seurantaa (hallitusohjelman 10 prosentin innovaatiotavoite) ja sitä päivitetään tarpeen mukaan.</p>	TEM	<p>Hallituskausi</p> <p>Osa toimenpiteistä on jo käynnissä</p> <p>Suunnitelman toimenpiteiden toteutus esitettyssä laajuudessa edellyttää päätöstä KEINOn jatkorahoituksesta 5/2021 eteenpäin</p>	<p>Innovaatiot</p> <p>Ekologinen kestävyys</p> <p>Strateginen johtaminen</p> <p>Hankintataidot</p>

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
<p>Kehitetään sekä skaalataan KEINO-kehittäjäryhmätoimintaa.</p>	<p>Hankintojen kehittäjäryhmä on julkisista hankkijoista koostuva väliaikainen ryhmittymä, joka muodostuu yhteisten hankintatarpeiden ympärille. Kehittäjäryhmät keskittyvät erityisesti hankintojen valmistelu- ja suunnitteluprosessin kehittämiseen ja keskeinen osa toimintaa on hankinta-asiantuntijoiden ja -yksiköiden välisen yhteistyön ja vertaistuen lisääminen.</p> <p>Toiminta voi konkretisoitua esimerkiksi yhteisten ennakoivien markkinavuoropuheluiden toteuttamisena, erilaisten työkalujen ja kriteeristöjen luomisena sekä mallien ja kokeilualustojen kehittämisenä.</p> <p>Toiminnan tavoitteena on tehostaa ja tukea uusien ratkaisujen ja toimintamallien skaalautumista, viestiä markkinoille aito näkemys julkisten hankintayksiköiden tahtotilasta ja tarpeista sekä lisätä kestävien ja innovatiivisten hankintojen osaamista.</p> <p>Kehittäjäryhmissä tehdään yhteistyötä toimialan muiden toimijoiden, esimerkiksi tutkimusorganisaatioiden ja elinkeinoelämän kanssa. Kehittäjäryhmätoiminta on siten suunnattu hankintayksiköiden lisäksi myös yrityksille, liiketoimintaekosysteemeille ja verkostoille, jotka kehittävät ratkaisuja markkinoita ennakoiden.</p> <p>Toimenpide on osa innovatiivisten julkisten hankintojen suunnitelman toteutusta.</p>	<p>KEINO</p>	<p>Käynnissä</p>	<p>Innovaatiot</p> <p>Ekologinen kestävyys</p> <p>Hankintataidot</p>

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Kehitetään lainsäädäntöä siten, että velvoitteidenhoitoselvityksiä voidaan tarkistaa kaikissa hankinnoissa ja myös sopimuskauden aikana.	<p>Hankintalain mukaan hankintamenettelystä voidaan sulkea pois tarjoaja yhteiskunnallisten velvoitteiden, kuten verojen ja sosiaaliturvamaksujen, laiminlyönnin vuoksi. Hankintayksiköillä on mahdollisuus tarkistaa Verohallinnon velvoitteidenhoitoselvityksestä tarjoajayrityksen perustietoja, vakavaraisuuteen liittyviä tietoja sekä muun muassa se, onko tarjoajayritys hoitanut vero- ja työeläkevakuutusmaksunsa. Velvoitteidenhoitoselvitys on tarkistettavissa automaattisesti ja sähköisesti, mikä on vähentänyt hankintayksiköiden ja tarjoajien työtä merkittävästi. Hankintayksiköillä on kuitenkin oikeus saada velvoitteidenhoitoselvitys vain hankintamenettelyä varten.</p> <p>Laajennetaan velvoitteidenhoitoselvityksen sisältö koskemaan yritysten vastuuhenkilöiden tietoja ja mahdollistetaan velvoitteidenhoitoselvitysten saaminen myös sopimuskauden aikana. Velvoitteidenhoitoselvityksiä voidaan näin hyödyntää myös kansallisissa hankinnoissa, pienhankinnoissa ja toimittajarekistereissä. Lisäksi tutkitaan velvoitteidenhoitoselvityksiin liittyviä automatisointimahdollisuuksia.</p>	TEM	Käynnissä	<p>Taloudellinen kestävyys</p> <p>Sosiaalinen kestävyys</p>
Kehitetään rikosrekisteriotteiden tarkastamista koskevaa lainsäädäntöä sekä mahdollistetaan rikosrekisteriotteiden sujuva sähköinen tarkastaminen.	<p>Hankintayksikön on ennen hankintasopimuksen tekemistä vaadittava valittua tarjoajaa toimittamaan rikosrekisteriotteet hankintalain pakollisten poissulkemisperusteiden selvittämiseksi. Rikosrekisteriotteiden käsittely tapahtuu nykyisin manuaalisesti ja rikosrekisteriotteet lähetetään postitse. Toimittaja esittää rikosrekisteriotteet hankintayksikölle tarkastettavaksi käytännössä menemällä hankintayksikön toimitiloihin paikan päälle. Prosessi nyky muodossaan on hankintayksiköille ja toimittajille hallinnollisesti raskas ja aiheuttaa merkittävästi lisätyötä.</p> <p>Rikosrekisteriotteiden tarkastamista koskevaa lainsäädäntöä muutetaan siten, että rikosrekisteriotteiden automaattinen tarkastaminen on mahdollista. Rikosrekisteriotteiden tarkastaminen mahdollistetaan myös puolustus- ja turvallisuushankinnoissa sekä pienhankinnoissa.</p>	<p>TEM,</p> <p>Oikeusministeriö (OM)</p> <p>VM</p>	Käynnissä	<p>Taloudellinen kestävyys</p> <p>Tiedolla johtaminen</p> <p>Sosiaalinen kestävyys</p>

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Edistetään kartellien ja harmaan talouden ilmiöiden havaitsemista.	<p>Julkisiin hankintoihin jätetyistä tarjouksista ja niiden sisällystä ei ole keskitetysti saatavilla tarpeeksi kattavia tietoja ja niiden hankkiminen yksittäisin selvityspyynnöin hankintayksiköiltä on hallinnollisesti raskasta. Tarjoustietojen paremman saatavuuden avulla olisi mahdollista tehostaa kartellien ja harmaan talouden ilmiöiden havaitsemista. Varmistetaan valvontaviranomaisten tiedonsaanti julkisista hankinnoista luomalla tekninen rajapinta kilpailutusjärjestelmiin ja varmistetaan niiden analysointiresurssit.</p> <p>Hankintayksiköiden tietoisuutta kartellien tunnusmerkeistä parannetaan. Tuetaan hankintayksiköitä laatimaan menettelytapaohjeet kartelliepäilyjen käsittelyn varalle ja eettiset toimintaohjeet muun muassa jääviyksien, sidonnaisuuksien, kaksoisroolien sekä tarjouskilpailujen kohdentamisen välttämiseksi. Koulutetaan sisäisiä tarkastajia harmaan talouden havaitsemiseksi.</p>	<p>Hansel</p> <p>Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV)</p>	2021→	Taloudellinen kestävyys
Edistetään muita heikommassa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä.	<p>TEM käynnistää vuonna 2020 hallituskauden loppuun asti kestävän hankinnoilla työllistämisen vauhdittamisen ohjelman, jossa tavoitteena on lisätä toimintamallin käyttöä erityisesti kuntien hankinnoissa. Mallia kehitetään ja levitetään valtakunnallisen koordinaattorin johdolla. Osana levittämistoimia hankinnoilla työllistämisen toimintamallia otetaan käyttöön alueellisissa hankkeissa.</p> <p>Ohjelmassa tarjotaan muun muassa osaamista kehittäviä foorumeita sekä levitetään tietoa onnistuneista toimintamalleista ja käytännöistä. Tavoitteena on lisäksi kehittää työllistyvien henkilöiden määrällisen seurannan toimia sekä valvontaan liittyviä välttämättömiä toimia tietojen välittämisessä.</p> <p>Vauhditusohjelmassa tehdään yhteistyötä KEINO-osaimiskeskuksen ja Julkisten hankintojen neuvontayksikön kanssa.</p>	<p>TEM</p> <p>Kuntaliitto</p> <p>JHNY</p> <p>KEINO</p> <p>Sosiaalisen kestävyuden teemaryhmä</p>	<p>8/2020</p> <p>Hallituskausi</p>	Sosiaalinen kestävyys

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Edistetään rakennusalan harmaan talouden torjuntaa.	Edistetään harmaan talouden torjuntaa rakennusalan harmaan talouden torjuntaa. - Senaatti-kiinteistöt jakaa omia parhaita käytäntöjään. Julkisten hankintojen neuvontayksikkö kirjaa käytännöt myös laajemmin hyödynnettäväksi. - TEM koordinoi konsulttityönä tehtävän pilotoinnin rakennustyömailla.	Senaatti-kiinteistöt JHNY TEM VM SM	1/2021 10/2020	Sosiaalinen kestävyys Taloudellinen kestävyys
Luodaan työkalut kansallisen tason ihmisoikeusriskien tunnistamiseen ja huomioimiseen kotimaisissa hankinnoissa.	HEUNI on tehnyt selvityksiä työelämän ihmisoikeusriskeistä Suomessa sekä luonut konkreettisia työkaluja etenkin alihankinnassa tapahtuvien väärinkäytösten ja työntekijöiden hyväksikäytön estämiseksi. Selvityksissä on todettu merkittäviä haasteita. Käynnistettävässä työssä tunnistetaan merkittävimmät riskialat julkisten hankintojen sopimuksissa ja luodaan työkalut, joita hankintayksiköt voivat hyödyntää.	Sosiaalisen kestävyuden teemaryhmä Aluehallintovirastot Euroopan Kriminaalipoliittikan Instituutti HEUNI (HEUNI)		Sosiaalinen kestävyys
Selvitetään miten nykyistä lainsäädäntöä tulisi kehittää, jotta hankintojen ympäristövaikutukset sekä hiili- ja ympäristöjalanjälki otetaan jatkossa paremmin huomioon.	Ympäristöministeriön käynnistämä VN TEAS hanke "Hiili- ja ympäristöjalanjälki hankinnoissa – lainsäädäntö ja mittaaminen" tuottaa päätöksenteon tueksi tietoa ja suosituksia siitä, miten olemassa olevaa lainsäädäntöä ja julkisten hankintojen toimintamalleja ja ohjauskeinoja tulisi kehittää. Hanke tuottaa tietoa siitä, mitkä ovat ympäristövaikutuvuudeltaan keskeisimmät hankinnat, joihin lainsäädännön muutokset ja muut ohjauskeinot tulisi kohdentaa. Konkreettisenä tuloksena syntyy myös suositus hankinnoille asetettujen tavoitteiden ja kriteereiden toteutumisen seurannasta osana olemassa olevia järjestelmiä ja tiedontuotantoa.	Ympäristöministeriö (YM) Toteuttajina ovat: Itä-Suomen yliopisto, Suomen ympäristökeskus, Lappeenranta-Lahden teknillinen yliopisto ja Vrije Universiteit Brussels	Käynnissä	Ekologinen kestävyys

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
<p>Edistetään vapaaehtoisia sitoumuksia (kuten Green deal) tai muita kehittämisalustoja vaikuttavuudeltaan merkittävien hankintojen edistämiseksi.</p>	<p>Ympäristöministeriö valmistelee yhteistyössä Motiva Oy:n kanssa vapaaehtoisen Green deal -mallin pilotointia ministeriöiden ja kiinnostuneiden kuntien kanssa tavoitteena edistää kestävä kehityksen tavoitteita julkisissa hankinnoissa. Parhaillaan valmistellaan muun muassa Päästöttömien työmaiden Green dealia sekä Haitattomat kemikaalit päiväkodeissa Green dealia.</p> <p>Green dealeissa tavoitteena on asettaa julkisille hankinnoille yhteisiä kestävä kehityksen tavoitteita, lisätä markkinavuoropuhelua, luoda yhteiset hankintakriteerit sekä jakaa parhaita käytäntöjä kuntien välillä. Julkisten hankintojen Green deal -sopimus on vapaaehtoinen, hankintoihin kohdistettu sitoumus, jonka hankintayksikkö solmii valtion osapuolen kanssa. Ottamalla osaa Green deal -sopimukseen hankintayksikkö edistää omia energia-, ilmasto- sekä bio- ja kiertotalouden tavoitteitaan ja saa tukea aihealueen kehitystyöhön.</p> <p>KEINO-osaamiskeskus vastaa Green dealien aiheiden hakemisesta, koordinoinnista, mahdollisista taustaselvityksistä ja yhteisen toimintamallin kehitysprosessista sekä fasilitoimisesta. Ympäristöministeriö ja KEINO-osaamiskeskus seuraa sopimusten toteutumista sekä arvioi vaikutuksia yhteistyössä hankintayksiköiden kanssa. KEINO tarjoaa Green dealeihin osallistuville hankintayksiköille asiantuntijapalveluaan ja tarvittaessa tukea esimerkiksi selvitysten ja markkinakartoitusten tekoon sekä vuoropuhelun järjestämiseen.</p> <p>Toimenpide on osa innovatiivisten julkisten hankintojen suunnitelman toteutusta.</p>	<p>YM</p> <p>Motiva</p> <p>KEINO</p>	<p>Käynnissä</p>	<p>Ekologinen kestävyys</p>

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Päivitetään opas vastuullisista elintarvikehankinnoista.	<p data-bbox="427 161 1167 459">Oppaassa ohjataan eri elintarvikeryhmien hankintakriteerien käytössä, ja se on laadittu osana kestävän kehityksen kokonaisuutta ottaen huomioon jo tehdyt ohjeistukset mukaan lukien ravitsemussuositukset. Maa- ja metsätalousministeriön johdolla aloitetaan opasta täydentävän hankintaohjeistuksen laadinta ruokapalveluiden vastuulliseen hankintaan. Tämä tehdään yhteistyössä hankintayksiköiden ja alan yritysten kanssa.</p> <p data-bbox="427 496 1167 834">Elintarvike- ja ruokapalveluhankintojen suunnitelmallisuuden parantamiseksi maa- ja metsätalousministeriö tukee kuntia ja hankintayksiköitä hankintojen kehittämisessä. Edellisen hallituskauden pohjalta ministeriön hankintalähtetöille työtä jatkuu jalkautumisilla kuntiin sekä seminaarien ym. koulutustilaisuuksien muodossa. Tämä tapahtuu yhteistyössä hallitusohjelman mukaisten Ilmastoruoka- ja Kotimaisen kalan edistämishojelman sekä käynnissä olevien Luomu- ja Lähiruokaohjelmien kanssa.</p> <p data-bbox="427 871 1167 1061">Linjauksessa vastuullisista elintarvike- ja ruokapalveluhankinnoista on huomioitu EU:n komission keväällä 2020 antama Pellolta pöytä –strategia, ja siinä esitetyt EU:n yhteiset tavoitteet kestäville elintarvike- ja ruokapalveluhankinnoille.</p>	Maa- ja metsätalousministeriö (MMM) Motiva	Käynnissä Oppaan päivitys valmistuu vuoden 2020 loppuun mennessä ja hankintaohjeistus ruokapalveluille syksyllä 2021	Ekologinen kestävyys

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
<p>Käynnistetään vähähiilisuuden edistämiseksi skaalautuvia kokeiluja.</p>	<p>Suunnitellaan syksyllä 2020 vähähiilisten hankintojen kehittämisohjelma 6-10 edelläkävijäorganisaatiolle, jolla on hiilineutraalisuustavoite. Kehittämisohjelman tarkoituksena on tukea hankintayksikköjä saavuttamaan asettamia vähähiilisyystavoitteita hankintojen avulla. Kehittämisohjelman oppeja ja kokemuksia jaetaan ja skaalataan.</p> <p>Tunnistetaan kunkin osallistujaorganisaation ilmastotavoitteiden kannalta merkittävimmät hankintakategoriat, sekä laaditaan niiden toimeenpanosuunnitelmat. Kategoriakohtaisten tavoitteiden toimeenpanossa edistetään asiantuntijatuella ajankohtaisten hankintojen toteuttamista ja uusien ratkaisujen mahdollistamista. Tavoitteena on vauhdittaa hankintojen toteuttamista myös elvyttävänä toimenpiteenä.</p> <p>Kehittämisohjelman tuotokset ja kokemukset tukevat konkreettisten kansallisten vähähiilisyystavoitteiden asettamista vaikuttavimpiin hankintakategorioihin. Yhteiskehittämisen ja vertaisoppimisen tulokset kootaan vähähiilisten hankintojen pelikirjaan.</p>	<p>KEINO Motiva</p>	<p>Suunnittelu syksy 2020, toteutus vuonna 2021</p>	<p>Ekologinen kestävyys</p>

TOIMENPIDEOHJELMA "HANKINTA-SUOMI" PUITTEISSA PERUSTETTAVAT TEEMARYHMÄT

Teemaryhmät perustetaan uudenlaisen yhteistyön varmistamiseksi valtio- ja kuntasektorin hankintayksiköiden, tarjoajien, asiantuntijaorganisaatioiden sekä kunkin teeman kannalta relevanttien järjestöjen välillä. Teemaryhmän tehtävänä on suunnitella ja käynnistää konkreettiset toimet, joilla edistetään julkisten hankintojen strategian tavoitteiden toimeenpanoa.

Teemaryhmässä keskustellaan valmisteluryhmän laatiman tilannekuvan pohjalta kunkin teeman osalta olemassa olevasta tilanteesta ja käynnissä olevasta kehittämistyöstä. Työ pohjautuu strategiavalmistelun aikana tehtyihin toimenpide-ehdotuksiin sekä niistä lausuntokierroksella saatuun palautteeseen. Teemaryhmät osallistuvat myös toimien jalkauttamiseen. Teemaryhmät laativat yksityiskohtaiset työsuunnitelmat, joissa käynnistettävät toimet vaiheistetaan käytettävissä olevien resurssien mukaan. Kaikkien teemaryhmien vetäjät muodostavat ryhmän, jossa käsitellään teemaryhmien välisiä synergioita.

Tavoitteena on, että toimet vaikuttavat hankintojen sisältöön ohjelmakauden aikana ja vakiintuvat jatkumaan myös sen jälkeen. Tarkoituksena on organisoida Hankinta-Suomi yhteistyön alle julkisten hankintojen kehittämisen kannalta tärkeät toimet sen varmistamiseksi, että avoin yhteistyö ja tietoisuus yhteisistä tavoitteista hyödyttävät kaikkia tahoja.

Ensimmäiseksi perustettavia teemaryhmiä ovat

- Strateginen johtaminen -teemaryhmä
- Hankintataitojen kehittäminen -teemaryhmä
- Tiedolla johtaminen -teemaryhmä
- Toimivat hankinnat -teemaryhmä
- Innovatiivisten hankintojen teemaryhmä
- Sosiaalinen kestävyys -teemaryhmä

Muiden teemaryhmien perustamisen osalta suunnittelu resursoinnista ja vastuutahoista käynnistetään syksyllä 2020.

MUUT KANSALLISEN JULKISTEN HANKINTOJEN STRATEGIAN TOIMEENPANO TUKEVAT TOIMET

Kansallisen julkisten hankintojen strategian tehokas toimeenpano vaatii myös muita tukitoimia. On tärkeää, että hankintayksiköt saavat apua tahtotilojen tavoitteiden saavuttamisessa.

Valtiosektorilla ministeriöitä tukee valtioneuvoston kanslia, jonka tehtävänä on koko ministeriökentälle yhteisten hankintojen tekeminen ja valtioneuvoston ja sen ministeriöiden hankintatoimen ohjaus, kehittäminen ja yhteensovittaminen. Valtioneuvoston kanslia laatii hallinnonalaansa koskevan hankintalinjauksen ja sitä koskevan toteutussuunnitelman, jonka tarkoituksena on saattaa kansallisessa julkisen hankinnan strategiassa esitetyt tahtotilat ja tavoitteet valtioneuvoston kansliassa tehtävien hankintojen ja hankintatoimen tavoitteiksi, joiden toteutumista seurataan. Valtioneuvoston kanslia toimii resurssiensa puitteissa ministeriöiden tukena ministeriöiden toteuttaessa strategian tahtotiloja ja tavoitteita omilla hallinnonaloillaan. KEINO-osaamiskeskus tukee ministeriöitä toimintasuunnitelmien laatimisessa ja toteuttamisessa yhdessä valtioneuvoston kanslian kanssa. Valtioneuvoston kanslia laatii koko valtioneuvostolle yhteisiä ohjeita ja malleja siitä, kuinka strategian tahtotilat ja tavoitteet voidaan

huomioida yksittäisen hankinnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja seurannassa.

Muiden hankintayksiköiden ja kuntasektorin tukena strategian tavoitteiden edistämiseksi toimii useita asiantuntijaorganisaatioita. Julkisten hankintojen neuvontayksikkö on osallistunut strategiaprosessiin ja jatkaa työtä strategian toiminnallistamisessa niin hankintalakiin liittyvissä kysymyksissä kuin myös muiden konkreettisten toimenpiteiden osalta. KEINO-osaamiskeskus integroi kansallisen julkisten hankintojen strategian tahtotilat laajasti osaksi toimintaansa muun muassa kestävydessä ja innovaatioiden osalta sekä osana strategisen johtamisen kehittämisohjelmaa, KEINO-akatemiaa. KEINO-muutosagentit ja Suomen yrittäjien hankinta-asiamiehet antavat konkreettista tukea alueilla strategian toiminnallistamisessa.

Strategian tavoitteita voidaan edistää myös osana Hansel Oy:n, Valtorin ja Senaatti-kiinteistöt Oy:n tekemiä keskitettyjä hankintoja ja puitejärjestelyitä. Näiden tahojen kanssa käynnistetään keskustelut asiasta syksyllä 2020.